

**ขั้นตอนการหมอบกราบหน้าพระบรมฉายาลักษณ์
ของสุภาพสตรีที่ไม่ใช่ข้าราชการ (สวมชุดไทยและชุดอื่น) ในพิธีถวายบังคม
วันที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๖๒**

๑. เมื่อผู้คุมแถวสั่งนั่งลง :

๑.๑ กรณีอยู่ด้านขวาของพระบรมฉายาลักษณ์ : ให้ทรงกายลงนั่งพับเพียบ (นั่งบนสะโพกขวา) เก็บปลายเท้า นำมือมากุมประสานโดยมือขวาหงาย มือซ้ายคว่ำทับ กุมประสานกันวางไว้บนตักด้านขวา แล้วโน้มตัวลงไปด้านหน้า นำศอกขวาวางบนพื้นด้านนอกเข้าขวา วางแขนท่อนล่างลงราบกับพื้น นำศอกซ้ายวางบนพื้นด้านในเข้าขวา วางแขนท่อนล่างลง หมอบลงให้ศอกและแขนท่อนล่างทั้งสองข้างถึงพื้นคร่อมเข้าขวา เพียงเข้าเดียว มือทั้งสองกุมประสานวางด้านสันมือลงบนพื้น เเจศศีรษะขึ้น

๑.๒ กรณีอยู่ด้านซ้ายของพระบรมฉายาลักษณ์ : ให้ทรงกายลงนั่งพับเพียบ (นั่งบนสะโพกซ้าย) เก็บปลายเท้า นำมือมากุมประสานโดยมือซ้ายหงาย มือขวาคว่ำทับ กุมประสานกันวางไว้บนตักด้านซ้าย แล้วโน้มตัวลงไปด้านหน้า นำศอกซ้ายวางบนพื้นด้านนอกเข้าซ้าย วางแขนท่อนล่างลงราบกับพื้น นำศอกขวาวางบนพื้นด้านในเข้าซ้าย วางแขนท่อนล่างลง หมอบลงให้ศอกและแขนท่อนล่างทั้งสองข้างถึงพื้นคร่อมเข้าซ้าย เพียงเข้าเดียว มือทั้งสองกุมประสานวางด้านสันมือลงบนพื้น เเจศศีรษะขึ้น

๒. เมื่อผู้คุมแถวสั่งถวายบังคมครั้งที่ ๑ : ให้คลายมือที่กุมประสานออก เปลี่ยนเป็นการประนมมือพร้อมก้มศีรษะลง โดยให้หน้าผากแตะส่วนบนของมือที่ประนม ไม่ยกหัวแม่มือ (กราบไม่แบมือ) ค้างไว้เช่นนี้จนจบการถวายบังคมในคำรบที่ ๓ ของข้าราชการ

๓. เมื่อผู้คุมแถวสั่งนำมือลง : ให้คลายมือจากการประนมมือ เปลี่ยนมาเป็นนำมือมากุมประสานอีกครั้ง พร้อมเงยหน้าและทรงตัวนั่งในท่าพับเพียบตามเดิม มือกุมประสานวางบนตัก

๔. เมื่อผู้คุมแถวสั่งลุกขึ้น : ให้ลุกขึ้นยืน

๕. การถวายความเคารพ : ให้ถอนสายบัว เท้าขวาอยู่ด้านหน้า เท้าซ้ายอยู่ด้านหลัง มือซ้ายหงายวางบนเข้าขวา มือขวาวางทับบนมือซ้าย ย่อเข่าลงพองาม น้อมตัวและก้มหน้าลงเล็กน้อย

ทั้งนี้ สำหรับวันที่ ๒๓ ตุลาคม ให้สุภาพสตรีที่ไม่ใช่ข้าราชการ (สวมชุดไทยและชุดอื่น) ถือบปฏิบัติตามแนวทางนี้

กองกลาง สป.

๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๒